
Beleidsadvisering aan het college van Gedeputeerde Staten

Onderwerp: Uitvoeringskader Stikstof / Friese Aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel.

Datum PCLG behandeling: 20 Februari 2026.

Context:

- De vergunningverlening in Fryslân zit op slot. De reden hiervoor is dat het natuurherstel in Nederland en onze provincie onder druk staat. Met deze nieuwe “Friese aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel” worden de opgaven in de gebieden gezamenlijk opgepakt.
- Er wordt toegewerkt naar oplossingen waarmee de vergunningverlening weer breed en structureel op gang kan worden gebracht, met de gewenste rechtszekerheid voor ondernemers.
- De druk vanuit de samenleving om ruimte te creëren voor woningbouw, energietransitie en infrastructuur is groot. Tegelijkertijd blijft het essentieel dat er toekomstperspectief is voor de land- en akkerbouw en natuur om een bijdrage te leveren aan de voedselzekerheid.
- Er wordt gewerkt aan de hand van vier sporen:
 1. Extra natuurherstel(maatregelen) in alle Friese Natura 2000-gebieden
 2. Gebiedsgerichte extra natuurherstelmaatregelen buiten de Friese Natura 2000-gebieden
 3. Generieke, provinciebrede stikstofreductie
 4. Gebiedsgerichte extra stikstofreductie
- Vanaf de start wordt gewerkt met een geborgd maatregelenpakket waarbij tot 2030 wordt gekozen voor maximaal vrijwillig spoor. Voor een leefbaar platteland met voldoende een helder en duidelijk toekomstperspectief voor bewoners en ondernemers.

Proces:

- In de PCLG vergadering van 20 februari 2026 heeft de “Friese aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel” ter advisering voorgelegd t.b.v. de tweede lezing in GS.
- In deze vergadering is het plan, de “wat” besproken. Op een later moment wordt de “hoe” met de PCLG besproken.
- Het unanieme beleidsadvies van de PCLG wordt toegevoegd aan de stukken die GS in de eerste lezing, op 3 maart 2026, zal bespreken.
- De Friese Aanpak Stikstof en Natuurherstel wordt 15 april 2026 behandeld door PS.

Vervolg:

- De sectorale aanbevelingen worden n.a.v. de vergadering voorzien van aanvullingen ter beschikking gesteld van de ambtelijke dienst.
- De “Friese Aanpak Stikstof en Natuurherstel” wordt, zodra de ontwikkelingen dit vragen, geagendeerd op PCLG vergaderingen.

De PCLG beveelt de volgende adviespunten aan:

1. Benadruk de brede maatschappelijke urgentie en de noodzaak van een integrale aanpak. Neem randvoorwaarden op en wees scherp op verdere ontwikkelingen. Maak duidelijk dat het stikstofprobleem niet alleen de natuur, maar alle sectoren en de landelijke economie raakt. Gebruik het regeerakkoord en elementen van het voormalig FPLG om doelmatigheid en integraliteit te borgen, zodat Fryslân van het slot komt. Benadruk:
 - De urgentie en noodzaak.
 - Gebruik belangrijke elementen uit FPLG, immers hierin staan gebiedsgericht werken en het begrip nu-straks-later. Het nu is dan te gebruiken voor de urgentie van stikstof en vergunningverlening zonder de brede integrale blik op uit het oog te verliezen.
 - Deze aanpak kan dan ook gekoppeld worden aan de rijksopgave uit het regeerakkoord, dit biedt kansen voor Fryslan.

PCLG

2. Stel ondernemers (alle ondernemers, niet alleen agrarische ondernemers) in staat om op bedrijfsniveau een concrete bijdrage aan stikstofreductie en natuurherstel te leveren. Maak dit financieel mogelijk en ontwikkel kennis en (meet)instrumenten, zodat individuele ondernemers hun stikstofreductie kunnen berekenen en de effecten meetbaar zijn.
De sector landbouw wijst erop dat waar sprake is van resultaat verplichtingen dat deze voor alle sectoren en betrokken partijen gelden, gelijk speelveld acht de sector landbouw cruciaal, de sector natuur en leefomgeving delen deze specifieke opvatting niet.
3. Specificiteer maatregelen, kosten en effecten. Maak onderbouwd duidelijk wat een ondernemer op bedrijfsniveau moet doen. Maak per gebied duidelijk wat het doel, de opdracht, de kosten en de effecten zijn. Kwantificeer wat nodig is, bijvoorbeeld hoeveel kiloton stikstofreductie per gebied bereikt moet worden, en hoe dit bereikt kan worden. En ga terug naar de tekentafel als blijkt dat maatregelen niet effectief zijn.
4. Zorg voor een cyclisch proces voor een doelgericht uitvoeringsprogramma met concrete sturing. Meet elk jaar de effecten van het beleid.
5. De Friese aanpak stikstofreductie en natuurherstel kent een tussen het vrijwillig en gedwongen spoor. De vrijwilligheid kan nog gestimuleerd worden met financiële middelen ter bevordering daarvan. Draag zorg voor een juridisch kader met een verplichtend karakter dat uiteindelijk de rechtelijke toets zal kunnen doorstaan. En die ook voor PAS-Melders en Interimmers toepasbaar is. Kort gezegd:
 - Vrijwillig en gedwongen spoor en financieel stimuleren.
 - Zorg voor het juridisch kader en de rechtelijke toets (de borging).
6. De nog te ontwikkelen grondbank zal goed kunnen dienen als een instrument in het uitvoeringsplan.
7. Concretiseer het uitvoeringskader: Welk spoor moet wat opbrengen? Geef handvaten en maak duidelijk hoe ver we moeten gaan om de doelen te behalen. De grondbank is een instrument dat GS kan instellen om de maatregelen te behalen. Maak duidelijk wat de inspanningen in de landbouw, overige sectoren en de natuur (herstel) maatregelen aan stikstofwinst opleveren. Vertaald naar meetbare resultaten.
8. Stem actief af met andere overheden en provincies, waaronder in ieder geval de omliggende provincies. Zoek ook de samenwerking met andere provincies, het Rijk en Europa. Sluit aan en treedt in contact met en bij LVVN, "kom aan tafel bij de minister". Het uitvoeringsprogramma moet concreet, meetbaar en prioriterend zijn.
9. De PCLG erkent het nut van deze gefaseerde aanpak en is bereid om mee te blijven denken over het beleid dat na 2030 ontwikkeld zal worden.

Samenvattende aanbevelingen

- Maak het concreet: Per spoor, per sector, per gebied.
- Zorg voor meetbare effecten en juridische borging.
- Stem af met ondernemers, sectoren en andere provincies, het Rijk en Europa.
- Blijf cyclisch evalueren, gebruik nieuwe kennis en blijf bijsturen.

De PCLG adviseert aan Gedeputeerde Staten:

De PCLG adviseert het unanieme beleidsadvies mee te nemen in de verdere uitvoering van de "Friese aanpak Stikstofreductie en Natuurherstel".

Voor akkoord getekend 24-02-2026.

Voorzitter

Secretaris